

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยใน 4 ทศวรรษที่ผ่านมาได้มุ่งพัฒนาความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโดยเน้นการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรธรรมชาติ โดยไม่ได้คำนึงถึงการป้องกัน การบำรุงรักษา และ การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอย่างจริงจัง หากพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายโดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 และ 2 (พ.ศ. 2504 - 2509 และ พ.ศ. 2510 - 2514) ได้มีเป้าหมายสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นการทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งแผนทั้งสองนี้ไม่มีนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) ได้เสนอกลวิธีใหม่ในการผลิตเพื่อส่งออก ควบคู่ไปกับกลวิธีการทดแทนการนำเข้า แต่ก็ยังไม่มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ยังคงรักษากลวิธีการทดแทนการนำเข้าและส่งเสริมการส่งออกในนโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งให้นักธุรกิจไปลงทุนยังเขตโครงการพัฒนาชายฝั่งภาคตะวันออก เริ่มมีการกำหนดแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง คือ การจัดการทรัพยากรและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะในเขตชนบท

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งภาคตะวันออกได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษ โดยให้เป็นเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และเป็นท่าเรือที่สำคัญแห่งที่สองของประเทศ ส่วนนโยบายสิ่งแวดล้อมยังคงดำเนินเรื่องการจัดการทรัพยากร และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตชนบทโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้นใน

การแก้ไขปัญหามลพิษ การกระจายตัวของประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร และการเปลี่ยนแปลงทางระบบนิเวศน์

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) การขยายตัวของชุมชนและอุตสาหกรรมในจังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพ(เมืองรอง) เช่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ได้เติบโตขึ้นสืบเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ซึ่งเป็นผลให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรงในจังหวัดดังกล่าว นโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแผนฯนี้ จึงให้ความสำคัญในด้านการดำเนินการ และ แก้ปัญหา โดยเน้นแผนปฏิบัติการ และนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในลักษณะนิเวศน์พัฒนามาประยุกต์ใช้มากยิ่งขึ้น เพื่อวางแผนจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) สนับสนุนการพัฒนาโครงข่ายภูมิภาค และเพิ่มแนวทางของ " ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย " (Polluter Pays Principle) พร้อมทั้งมีมาตรการในการตรวจวัดมลพิษที่เข้มแข็งขึ้น

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ให้ความสำคัญกับการเพิ่มของประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยมีการจัดระบบและกลไกเพื่อสนับสนุน รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการแก้ไขปัญหา ปกป้องดูแล และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-7 สังเกตได้ว่าแนวทางในการพัฒนาประเทศ มุ่งอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐานเพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอันเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง หากพิจารณาภาพรวมของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเราจะพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ พื้นที่ป่าไม้ของประเทศลดลงเหลือเพียงร้อยละ 26 ของพื้นที่ของประเทศ (ประมาณ 90 ล้านไร่) แม่น้ำสายหลัก 23 สายทั่วประเทศ มีปัญหามลพิษทุกแห่ง ป่าชายเลนเหลือเพียง 1.1 ล้านไร่ ปริมาณก๊าซเสียจากยานพาหนะต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขตเมืองมีปริมาณเกินมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมกำหนด

ปริมาณฝุ่นละอองแขวนลอยในอากาศ มีค่าเกินมาตรฐานยอมรับได้ในบริเวณที่มีการจราจรคับคั่ง หรือ ปริมาณสารพิษที่ตกค้างอยู่ในแหล่งต่าง ๆ เช่น ผลผลิตทางการเกษตร และ อันตรายจากสารเคมีจากการปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกโดยโรงงานอุตสาหกรรม

จากผลการพัฒนาที่เน้นหนักการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตจังหวัดชลบุรี เพราะเป็นฐานที่ตั้งของอุตสาหกรรมเกือบทุกประเภท อาทิ เป็นที่ตั้งของท่าเรือพาณิชย์ มีนิคมอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม ในปัจจุบันจังหวัดชลบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรมทุกขนาดถึง 1250 แห่งซึ่งประกอบด้วยหมวดอุตสาหกรรมหลายประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก เป็นต้น มีคนงานในระบบถึง 71,063 คน(สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี , 2537) และเนื่องจากจังหวัดชลบุรีได้รับการสนับสนุนให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของประเทศ จึงก่อให้เกิดอุตสาหกรรมบริการมากมาย เช่น โรงแรม ที่พักอาศัย สถานบริการ และเมื่อไม่มีการกำหนดแนวทางในการป้องกันและรักษาสภาพแวดล้อมในระดับรูปธรรม มีเพียงการกำหนดเป็นแนวนโยบาย จึงส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาวะแวดล้อมอย่างรุนแรง ได้แก่

1. **ทรัพยากรชายฝั่ง** จังหวัดชลบุรีมีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 150 กิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่รวมของทรัพยากรอันหลากหลาย และมีความสมบูรณ์ตั้งแต่ป่าชายเลนหาดทราย และปะการัง แต่ในปัจจุบัน ปรากฏว่า การใช้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลก่อให้เกิดและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากมาย ได้แก่

1.1 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าชายเลน ในจังหวัดชลบุรีเหลือป่าชายเลนบริเวณคลองตำหรุ ในตำบลบางทราย คลองชะโมย และ คลองละมูในตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรีเพียง 450 ไร่เท่านั้น ซึ่งได้ออกหนังสือที่สำคัญที่หลงไว้แล้ว นอกจากนั้นหมดสภาพการเป็นป่าชายเลน และมีการออกกรรมสิทธิ์ในที่ดินหมดแล้ว ซึ่งสาเหตุของการเสื่อมโทรมเกิดจากการปล่อยน้ำทิ้งของชุมชนลงสู่ชายฝั่งทะเลโดยตรง การใช้ป่าชายเลนเป็นที่ทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมทั้งการบุกรุกของประชาชน

1.2 การสูญเสียความสวยงามทางด้านทัศนียภาพ เนื่องจากมีการก่อสร้าง โรงแรม ภัตตาคาร ร้านค้ามากขึ้น เพื่อรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ชายหาด

1.3 ความเสื่อมโทรมของปะการัง เกิดจากมีอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการขนส่งมากขึ้น มีการระเบิดปลา ทอดสมอเรือ การทิ้งขยะลงทะเล โดยเฉพาะบริเวณเกาะสีชัง เกาะล้าน เกาะสาก เกาะครก บริเวณอ่าวพัทยา และบริเวณเสมสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศที่สำคัญที่สุดของท้องทะเล

2. *ทรัพยากรน้ำ* แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งน้ำจืด และ น้ำทะเล ซึ่งแหล่งน้ำจืด แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 แหล่งน้ำผิวดิน มี 2 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำบางปะกง และ ลุ่มน้ำแถบชายทะเล (ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด)

2.2 แหล่งน้ำใต้ดิน ได้แก่ น้ำบาดาล กอน้ำบาดาล ซึ่งมีอยู่จำกัด เนื่องจากเป็นแหล่งบริเวณที่รองรับด้วยหินแข็งที่ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้เป็นปริมาณมาก แหล่งน้ำบาดาลในจังหวัดชลบุรีแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ แหล่งน้ำบาดาลในหินร่วน และ แหล่งน้ำบาดาลในหินแข็ง

2.3 แหล่งน้ำชลประทาน จังหวัดชลบุรีมีเนื้อที่ชลประทาน ในปี 2534 127 ,000 ไร่ โดยโครงการชลประทานขนาดกลาง (สร้างอ่างเก็บน้ำ 7 แห่ง) มีพื้นที่ชลประทาน 16,500 ไร่ โครงการชลประทานขนาดเล็ก 37 โครงการ มีพื้นที่ชลประทาน 23,670 ไร่

ส่วนน้ำทะเลนั้น จังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลตั้งแต่ ต.คลองตำหรุ อำเภอเมือง จนถึง อำเภอสัตหีบ จากการสำรวจคุณภาพน้ำทะเลที่หาดบางแสน หาดพัทยา และ หาดจอมเทียน พบว่า คุณภาพน้ำทะเลทั้ง 3 หาดมีสภาพเสื่อมโทรม ไม่เหมาะกับการว่ายน้ำเป็นบางพื้นที่ และบางช่วงเวลา แต่สำหรับหาดพัทยาได้ จะมีสภาพที่เสื่อมโทรมตลอดทั้งปี (เววตา ทองระอา และ คณะ , 2535)

สภาพปัญหาของแหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่

1. สภาพภูมิประเทศทำให้แหล่งน้ำในจังหวัดเป็นลำน้ำสายสั้น ๆ ทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการในการอุปโภคบริโภค
2. การพัฒนาน้ำบาดาลถูกจำกัดด้วยปริมาณน้ำบาดาลที่มีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากคุณสมบัติของชั้นรองรับหินแข็ง ซึ่งไม่เหมาะสมในการเก็บกักน้ำไว้ในปริมาณมาก
3. คุณภาพน้ำในพื้นที่ค่อนข้างเค็ม เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเล ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาขึ้นมาใช้

3. *ทรัพยากรดิน* ปัจจุบันชลบุรีประสบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรดิน และการใช้ที่ดิน คือ การขุดตัก ทำลายหน้าดินในพื้นที่อำเภอพานทอง อำเภอพนสนิมคม อำเภอเมืองชลบุรี ทำให้ดินเปลี่ยนสภาพเป็นแฉ่ง และรุกรุน เกิดอันตรายต่อผู้ที่อยู่อาศัยใกล้เคียง ทั้งจากการพังทลายของดินข้างเคียง และ อันตรายจากการขนย้ายของรถบรรทุกดิน ซึ่งยังไม่มีมาตรการใดควบคุมได้ และ ปัญหาการบุกรุกครอบครองที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ และใช้ที่ดินเพื่อการลงทุนทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของดินอีกด้วย

4. *ทรัพยากรป่าไม้* สภาพป่าไม้โดยทั่วไปของจังหวัดชลบุรีเดิมเป็นป่าดงดิบ และป่าเบญจพรรณ ส่วนป่าเลนน้ำเค็มมีเป็นส่วนน้อย ปัจจุบันสภาพป่าเสื่อมโทรมมาก เนื่องจากการบุกรุกทำลาย และแปรสภาพป่าเพื่อใช้ประโยชน์ เพื่อประกอบอาชีพและอยู่อาศัย รวมทั้งการระเบิดย่อยหิน แม้กระทั่งการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเหล่านี้ บางส่วนได้รับการปฏิรูปเพื่อให้ประชาชนทำมาหากินอย่างถูกต้อง

5. *ทรัพยากรแร่และวัสดุก่อสร้าง* แหล่งแร่ในจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ได้แก่ เหล็ก พลวง ทองคำ แบไรต์ ดีบุก และ แมงกานีส เป็นต้น แต่มีการทำเหมืองแร่อยู่เพียงชนิดเดียว คือ แร่เหล็ก นอกจากนี้ยังมีแหล่งวัสดุก่อสร้างที่สำคัญทางอุตสาหกรรม

ได้แก่ หินปูน หินแกรนิต หินปนดินลูกรัง และ ทราย แต่เนื่องจากแหล่งวัสดุก่อสร้างเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณเขาซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ ดังนั้นจึงมีการบุกรุกหรือลักลอบเข้าไปทำการระเบิดและย่อยหินในพื้นที่ป่า นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการขุดหน้าดินจากพื้นที่ที่มีสิทธิครอบครอง ซึ่งกฎหมายยังไม่ครอบคลุมการดำเนินการดังกล่าว และ ปัญหามลกระทบทางเสียง และฝุ่นละอองจากการระเบิดและย่อยหินซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

6. การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื่องจากชลบุรีมีเนื้อที่ติดทะเล ทำให้ประชาชนทำการประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเขตชายฝั่งทะเลในระยะ 3 กิโลเมตรเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันพบว่า ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ลดลง เนื่องจากมีปัญหามลพิษทางน้ำ อันเนื่องมาจากคราบน้ำมันจากน้ำทิ้งจากเรือ หรืออุบัติเหตุของโรงงานอุตสาหกรรม และเรือบรรทุกสินค้า

7. ทรัพยากรท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรท่องเที่ยวมากมาย ทั้งชายหาด อาทิ หาดพิทยา หาดบางแสน เกาะแก่งต่าง ๆ อาทิ เกาะล้าน เกาะแสมสาร รวมถึงป่าไม้ และ น้ำตก เช่น ป่าเขาเขียว และ น้ำตกชันตาเถร ซึ่งมีความสวยงามเป็นธรรมชาติเป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว แต่เนื่องจากขาดการวางแผนป้องกันและอนุรักษ์ ทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ถูกทำลายไป

มลพิษ

1. มลพิษทางน้ำ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ยังมีการระบายของเสียจากแหล่งชุมชน สถานประกอบการ และกิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ลงสู่ทะเล โดยขาดมาตรการบำบัดที่ได้มาตรฐาน หรือไม่เพียงพอ ทำให้คุณภาพน้ำแหล่งรองรับน้ำเสื่อมโทรม โดยเฉพาะบริเวณเป็นที่ราบ และอยู่ตามแนวชายฝั่งทะเล มีการระบายน้ำลงสู่ทะเล ทำให้น้ำทะเลมีสภาพเสื่อมโทรม และก่อให้เกิดความสกปรกบริเวณชายฝั่ง

จากการประเมินความสกปรกที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ในปัจจุบันพบว่า จังหวัดชลบุรีมีอัตราการใช้น้ำ 181,079 ลบ.ม / วัน โดยเมือง

พืชมามีอัตราการใช้น้ำสูงสุดคือ 62,601 ลบ.ม / วัน นอกจากนี้ยังพบว่า เมืองพญาและ
 สุขาภิบาลอ่าวอุดม มีปริมาณความสกปรกจากชุมชนสูงที่สุดคือ 7,521 และ 6,139 กก.
 บีโอดี / วัน ตามลำดับ และโดยภาพรวมระดับอำเภอพบว่า อำเภอเมืองชลบุรีมีปริมาณ
 ความสกปรกสูงที่สุด

2. *มลพิษทางอากาศและเสียง* ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงในจังหวัด
 ชลบุรี มีสาเหตุมาจากการปล่อยควันพิษ ก๊าซพิษ และฝุ่นละอองจากโรงงานอุตสาหกรรม
 ยานพาหนะ กิจกรรมค้าต่าง ๆ รวมทั้งการระเบิดหินและย่อยหิน ในจำนวนโรงงาน
 1250 แห่ง เป็นโรงงานที่อาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงประมาณ 700
 แห่ง

3. *ขยะมูลฝอย* ขยะมูลฝอยจากชุมชนในจังหวัดชลบุรี เฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.53-
 1.44 กิโลกรัม / คน/ วัน โดยมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมดประมาณ 607 ตัน /
 วัน ซึ่งแต่ละชุมชนมีปริมาณขยะเกิดขึ้นต่างกัน และโดยทั่วไปยังไม่สามารถเก็บรวบรวม
 และกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ระดับความรุนแรงของปัญหาด้านขยะมูลฝอย พบ
 ว่า เกือบทุกชุมชนอยู่ในระดับปัญหาค่อนข้างรุนแรง

ของเสียอันตรายในจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่มาจากแหล่งกำเนิดคือ โรงงาน
 อุตสาหกรรม ทั้งในและนอกนิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งสิ้นมีของเสียอันตรายเกิดขึ้น
 ประมาณ 4,500 ตัน / ปี (พ.ศ. 2537) ซึ่งการกำจัดของเสียขณะนี้ มีโรงบำบัดกาก
 อุตสาหกรรมเพียงแห่งเดียวที่จังหวัดระยอง

นอกจากนี้ยังมีขยะมูลฝอยติดเชื้อเกิดขึ้นรวมทั้งสิ้นประมาณ 1 ตัน / วัน
 (พ.ศ.2538) ซึ่งการกำจัดขยะติดเชื้อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การเผาในเตาเผา
 แต่มีสถานพยาบาลน้อยแห่งที่มีเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อ

4. *สิ่งปฏิกูล* ปัจจุบันภาคตะกอนที่เกิดขึ้นจากสิ่งปฏิกูลในแต่ละเทศบาล สุขาภิบาล
 และเมืองอยู่ในช่วง 0.40-9.30 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน (พ.ศ. 2538) และมีเพียงชุมชน
 ระดับเทศบาลและเมืองเท่านั้น ที่มีการดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูล โดยหน่วยงานรัฐซึ่งมี

รทบริการดูดสิ่งปฏิกูล แต่นำไปเทลงที่สาธารณะ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชนได้

ถึงแม้หน่วยงานของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบจะพยายามหามาตรการในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลยุทธ์หลักหลายประการประกอบกัน ได้แก่

1. การวางแผนและจัดการโดยภาครัฐ โดยการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมขึ้น และมีการพัฒนามาโดยลำดับ มีการปรับปรุงองค์กรและการบริหารจัดการต่างๆ เช่น จัดให้มีการวางแผนและประสานแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเมืองอย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการกำหนดบทบาทของส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรวมทั้งภาคเอกชน แต่ก็มีปัญหาในการปฏิบัติงานมากมาย อาทิ การรับผิดชอบซ้ำซ้อนกันในบางหน่วยงาน การรับนโยบายจากส่วนกลางมาปฏิบัติในท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น เป็นต้น

2. กลไกด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีทั้งมาตรการควบคุมได้แก่ การนำมาตราการ " ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย " (Polluter Pays Principle) มาใช้ หรือการใช้มาตรการจูงใจโดยการเงินสนับสนุนสำหรับอาคาร หรือ โรงงานที่ใช้เทคโนโลยีที่ประหยัดพลังงาน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่มาตรการดังกล่าว ยังไม่สำเร็จผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เนื่องจากรัฐยังขาดบุคคลากรที่จะสอดส่องดูแล ให้คำปรึกษา และ ควบคุมผู้ก่อมลพิษให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การควบคุมโดยใช้กฎหมาย อาทิ แนวนโยบายแห่งรัฐว่าด้วยการพิทักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติปี2504 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมปี2535 เป็นต้น แต่ถึงแม้จะมีกฎหมายมากมายที่กำหนดมาเพื่อให้การป้องกันและรักษาสภาพแวดล้อมสัมฤทธิ์ผล แต่ดูเหมือนจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยในปัจจุบันยังมีข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์เพียงพอในส่วนประกอบของโครงสร้างแต่ละส่วน กฎหมายบางฉบับมีปัญหามากมายในการนำมาปฏิบัติ ความบกพร่องของเจ้าพนักงาน ผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย กฎหมายสิ่งแวดล้อมมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่รวมอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรองค์กรหนึ่งโดยเฉพาะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่สัมฤทธิ์ผล อัตรา

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติยังคงทวีความรุนแรงมากขึ้น จนอาจเรียกได้ว่า กลายเป็น " วิกฤติการณ์ " ไปแล้ว

เมื่อรัฐเล็งเห็นว่า กลยุทธ์ดังกล่าวอาจจะไม่เพียงพอ เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็น ปัญหาที่ซับซ้อนรัฐไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพังรวมทั้งมาตรการแก้ไขซึ่งกำหนดโดย ภาครัฐฝ่ายเดียวไม่ใช่วิธีการที่มีประสิทธิผลในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รัฐจึงได้เปลี่ยนแปลงนโยบายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการ เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพิ่มบทบาทของประชาชนในการเรียนรู้ การ พิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ การจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการพิจารณากันว่า น่าจะ เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด เพราะประชา ชนในท้องถิ่น จะมีความรัก ความหวงแหน และเห็นประโยชน์อย่างแท้จริงของ ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของเขา

อย่างไรก็ตาม การที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา และ จัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องเหมาะสมนั้นจำเป็นต้องปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชน ให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาใหม่ที่ ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอาจจะยังไม่เข้าใจลึกซึ้งถึงความสำคัญและวิธีการจัดการ ปัญหาเหล่านั้น จึงจำเป็นต้องสร้างให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และให้ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังเช่นที่ ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์ กล่าวไว้ว่า

" เพื่อเป็นการปรับโครงสร้างของระบบโลกไปสู่ความยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องเน้นจุด หลักที่ด้านการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศ ที่สำคัญคือ การปรับปรุงสัญญาณด้านข่าวสาร ประชาชนต้องเรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับนิเวศวิทยาของมนุษย์ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับ โลก รวมทั้งจะต้องมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนา กับ สิ่งแวดล้อม..." (ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์ , 2539) ซึ่งสถาบันสื่อมวลชน ในฐานะสถาบัน ย่อยสถาบันหนึ่งในสังคม ควรมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ ประชาชน และสร้างจิตสำนึกร่วมแห่งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้วยการสร้างเนื้อหาสาระ แล้วสื่อสารไปยังมวลชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม (Environmental Studies) อย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ประชาชนสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาเป็นทั้งในการเก็บรักษา ปกป้อง และ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง

ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนี้ พัทธี พรหมคช (2534) กล่าวถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่า ทุกคนควรมีบทบาท ไม่ได้เจาะจงเฉพาะคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สื่อมวลชนมีบทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ช่วยเผยแพร่ข่าวสารข้อเท็จจริงได้ดี ซึ่งเราในฐานะของผู้รับสารสามารถรับฟังได้จากวิทยุ โทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือพิมพ์ การแสดงความคิดเห็น การให้การศึกษาผ่านวิทยุ สิ่งพิมพ์ หรือรายการโทรทัศน์ คนที่อนุรักษ์ควรมีแผนการใช้สื่อมวลชนในการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สำหรับสื่อมวลชนไทย ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2523 การแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่เด่นชัดนักเนื้อหาที่น่าสนใจมักเป็นการนำเข้ารายการจากต่างประเทศ เป็นสารคดีโทรทัศน์ เช่น รายการ ซิงเกอร์เวิลด์ (Singer World) หรือ รายการไลฟ์ออนเอิร์ธ (Life on Earth) ซึ่งนำเสนอในรูปแบบสารคดีเชิงประวัติศาสตร์ อันเป็นการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นสาระความจริง โดยมีเกร็ดความรู้ หรือ เรื่องราวในอดีตแทรกอยู่โดยไม่ค่อยให้การสนใจกับบริบททางสังคมไทยมากนัก (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ , 2535) ในปี พ.ศ. 2528 ได้มีนิตยสาร " สารคดี " ซึ่งเป็นนิตยสารที่เสนอเรื่องสารคดี เนื้อหาหลักส่วนหนึ่งพยายามเสนอเรื่องราวของธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ชีวิตสัตว์ป่า หรือปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไทยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เริ่มมีให้เห็นเด่นชัดในปีพ.ศ.2532ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้ขยายออกไปจนถึงปี 2535 ซึ่งในระหว่างนี้ได้มีการนำเสนอรายการ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ มากขึ้น โดยแต่ละสื่อจะแสดงบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออก

ไป อาทิ สื่อประเภทโทรทัศน์ มักแสดงบทบาทในการให้ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมและกระตุ้นจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากที่สุด สื่อสิ่งพิมพ์ในภาวะปกติได้แสดงบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด แต่ถ้าเป็นในภาวะความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม หนังสือพิมพ์จะมุ่งเสนอประเด็นความขัดแย้งและผลกระทบมากกว่าการนำเสนอการให้ความรู้ ความเข้าใจ และการสร้างความตระหนักในความจำเป็นของการแก้ไขในระยะยาว (วิชาสินี พิพิธกุล ,2537)

ในบรรดาสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ สื่อวิทยุควรเป็นสื่อที่มีศักยภาพที่สุดสื่อหนึ่งในการแสดงบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะสามารถแพร่ข่าวสารครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างขวาง เครื่องรับมีราคาถูก การรับข่าวสารทำได้ง่าย มีความสะดวก และไม่ต้องใช้ทักษะในการรับสาร สามารถรับฟังไปด้วยและทำกิจกรรมอื่นไปด้วยได้ นอกจากนี้ การส่งกระจายเสียงสามารถกระทำซ้ำ ๆ ได้บ่อย ๆ อีกทั้งการผลิตรายการไม่ยุ่งยาก ไม่ต้องใช้ทรัพยากรในการผลิตมาก และไม่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่เหมือนสื่อสิ่งพิมพ์ จากผลการสำรวจในปี พ.ศ. 2537 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุในครอบครองทั่วราชอาณาจักร มีทั้งสิ้น 8.2 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 72.7 ของครัวเรือนส่วนบุคคลทั้งหมด และจากผลการสำรวจประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปในครัวเรือนส่วนบุคคลทั่วประเทศ ซึ่งมีประมาณ 47.7 ล้านคน ปรากฏว่าเป็นผู้ฟังวิทยุเป็นประจำประมาณ 27.1 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 56.7 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ , 2537)

ในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้รับสารรู้สึกมีส่วนร่วมับเรื่องราวนั้น ๆ ควรนำเสนอปัญหาอันเป็นเรื่องใกล้ตัว เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับสารเห็นความสำคัญของปัญหาและเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น ๆ ซึ่งการนำเสนอลักษณะนี้ สื่อมวลชนจากส่วนกลาง จะเกิดข้อจำกัดหลายประการต่อผู้รับซึ่งเป็นประชาชนในส่วนท้องถิ่น และทำให้ประสิทธิผลของสื่อ นั้น ๆ ลดลง เช่นการกระจายเสียงจากสถานีวิทยุในส่วนกลาง ถึงแม้บางสถานีจะมีกำลังส่งสูงทำให้สามารถรับฟังได้แม้ในต่างจังหวัด หรือการถ่ายทอดเสียงผ่านดาวเทียม แต่เนื้อหามัก

จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป การเจาะประเด็นปัญหาให้ใกล้ตัว เพื่อคนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องจึงทำให้คนท้องถิ่นขาดความสนใจ

ดังนั้นสื่อวิทยุท้องถิ่นน่าจะมีความเหมาะสมมากที่สุดในการแสดงบทบาทด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เพราะเป็นสื่อที่ผู้รับสารสามารถเข้าถึงได้ง่าย สามารถหยิบยกปัญหาในท้องถิ่นขึ้นมาบอกกล่าวได้อย่างรวดเร็ว และเป็นสื่อของท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะมีการผลิตในท้องถิ่น และด้วยข้อจำกัดทางเทคนิค ที่การกระจายเสียงของวิทยุ จะถูกกำหนดด้วยความถี่ ทำให้สามารถรับฟังได้ในพื้นที่การกระจายเสียงที่จำกัด ได้กลายเป็นข้อได้เปรียบของสื่อวิทยุท้องถิ่นเอง เพราะสามารถจำกัดการรับฟังของผู้รับสาร นั่นคือ หากต้องการฟังวิทยุ ก็จะต้องเป็นรายการวิทยุของท้องถิ่นเท่านั้น และจากการวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่าสื่อวิทยุเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกลุ่มผู้ฟังในท้องถิ่น อาทิ งานวิจัยเรื่อง การเปิดรับสื่อมวลชนกับจำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีไทยในชนบท พบว่า วิทยุเป็นสื่อมวลชนที่มีการเปิดรับมากที่สุด และการศึกษา รูปแบบพฤติกรรมชาวพหุภาษาในการใช้และพึงพอใจในสื่อประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย วิทยุ โทรทัศน์ทางสาย หนังสือพิมพ์ และสื่อเฉพาะกิจ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในเมืองพหุภาษา มีการเปิดรับวิทยุท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.25 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมสูงสุดในเมืองพหุภาษา (พจนานุกรม, 2534) สาเหตุอาจเป็นเพราะวิทยุท้องถิ่นเป็นสื่อที่ผู้ฟังสามารถเข้าถึงได้ง่าย ก่อให้เกิดการสื่อสารแบบสองทาง และการรับฟังวิทยุส่วนกลางในท้องถิ่นนั้นไม่สามารถกระทำได้ หรือหากกระทำได้ ด้วยการสื่อสารแบบเครือข่าย (Network) ที่ออกอากาศจากส่วนกลางถึงผู้ฟังพร้อมกันทั่วประเทศ เนื้อหาจะไม่ซ้ำประเด็นที่คนในท้องถิ่นสนใจ

หากพิจารณาด้านศักยภาพในการสื่อสารถึงประชาชนในท้องถิ่น สื่อวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดชลบุรีนับว่าเป็นสื่อท้องถิ่นที่มีศักยภาพมากที่สุดใน การเข้าถึงประชาชน เพราะมีจำนวนสถานีวิทยุถึง 5 สถานี ออกอากาศทั้งระบบ เอฟ เอ็ม และ ระบบ เอ เอ็ม ได้แก่

1. สถานีวิทยุชุมชนทลทหารบกที่ 14 ออกอากาศด้วยระบบเอฟ เอ็ม ความถี่ 98.25 เม็กกะเฮิร์ต
2. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี เอฟ เอ็ม ความถี่ 99.75 เม็กกะเฮิร์ต
3. สถานีวิทยุทหารเรือเมืองพัทยา ออกอากาศด้วยระบบเอฟ เอ็ม ความถี่ 104.75 เม็กกะเฮิร์ต
4. สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เอฟ เอ็ม ความถี่ 107.75 เม็กกะเฮิร์ต
5. สถานีวิทยุทหารเรือ สัตหีบ ออกอากาศด้วยระบบ เอ เอ็ม ความถี่ 110.70 เม็กกะเฮิร์ต

หากพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงที่สามารถหรือควรจะมีต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมนั้น จะมีหลากหลายกันไป ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้น ๆ ดำเนินการอยู่ด้วย จึงเป็นเรื่องน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาว่าในบริบทของสังคมของจังหวัดชลบุรีซึ่งมีปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาวะแวดล้อมอย่างเห็นได้ชัดนี้ สื่อวิทยุท้องถิ่นได้แสดงบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ สภาวะแวดล้อมของจังหวัดชลบุรี หรือไม่ อย่างไร ซึ่งบทบาทหลักที่จะนำมาพิจารณาได้แก่

- บทบาทในการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งเป็นเหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่าง ๆ
- บทบาทในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์
- บทบาทในการให้การสนับสนุนร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการร่วมมือกันในการอนุรักษ์ฯ
- บทบาทในการสร้างสำนึกสาธารณะเพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- บทบาทในการเฝ้าระวัง โดยทำหน้าที่สอดส่องปัญหาที่อาจจะมีผลกระทบต่อคนในชุมชนและรายงานให้คนในชุมชนได้ทราบ

- บทบาทในการเป็นผู้นำสังคม ในการเสนอแนวคิดและวิธีการในการแก้ไขปัญหา
- บทบาทในการให้สถานภาพ แสดงความชื่นชมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ นำผลงานมาบอกกล่าวให้สาธารณชนได้ทราบ เพื่อให้ผู้กระทำมีกำลังใจที่จะกระทำต่อไป รวมถึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่ยังไม่ได้กระทำ
- บทบาทในการเป็นช่องทางการสื่อสารย้อนกลับ เป็นผู้นำเสนอความคิดเห็นของประชาชนไปสู่หน่วยงานที่รับผิดชอบ
- บทบาทในการเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหว เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- บทบาทในการให้แนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

บทบาทดังกล่าวเหล่านี้ ส่วนหนึ่งผู้วิจัยได้ประมวลมาจากบทบาทที่ถูกกำหนดตามแนวคิด ทฤษฎี และ บางส่วนประมวลมาจากแนวคิดของนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ดังจะได้กล่าวละเอียดต่อไปในบทที่ 2) และเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มบทบาทเหล่านี้ออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

1. กลุ่มที่ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์การแสดงบทบาทแบบ Journalistic ซึ่งเกณฑ์นี้จะสามารถบอกได้ว่า บทบาทที่สื่อนำเสนอ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมนั้น มีความเป็นสาธารณะ หรือ มีความเป็นท้องถิ่นมากน้อย แตกต่างกันอย่างไร โดยจะพิจารณาจาก 2 บทบาท คือ
 - บทบาทในการนำเสนอข่าวสาร
 - บทบาทในการเฝ้าระวัง
2. กลุ่มที่ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ด้วยแนวคิด Knowledge Attitude Practice (KAP) เพื่อพิจารณาว่า บทบาทของสื่อที่แสดงผ่านเนื้อหาของ

รายการ มีสัดส่วนของการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึก และ การนำไปปฏิบัติมากน้อย อย่างไร โดยจะพิจารณาจาก 3 บทบาทคือ

- บทบาทในการให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอนุรักษ์
 - บทบาทในการสร้างจิตสำนึก
 - บทบาทในการให้แนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
3. กลุ่มที่ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์แบบการแสดงบทบาทเชิงรับ และ บทบาทเชิงรุก (Passive vs Active) การวิเคราะห์ด้วยเกณฑ์นี้จะทำให้เข้าใจว่า ในประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม สื่อวิทยุท้องถิ่นได้แสดงบทบาทในเชิงรับ และเชิงรุก แตกต่างกันอย่างใด โดยใช้แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างสื่อ กับสังคม ว่าทั้งสองส่วนนี้มีความสัมพันธ์กันลักษณะที่สังคมเป็นผู้กำหนดสื่อ หรือ สื่อเป็นผู้กำหนดความเป็นไปในสังคม ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญมาก เพราะมีผลอย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์ โดยบทบาทที่จะอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่
- บทบาทในการให้ความสนับสนุนร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น (passive)
 - บทบาทในการให้สถานภาพ (passive)
 - บทบาทในการเป็นผู้นำสังคม ในการเสนอแนวคิดและวิธีการในการแก้ไขปัญหา (active)
 - บทบาทในการเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหว เพื่อการอนุรักษ์ฯ (active)
4. กลุ่มการวิเคราะห์แบบการเป็นเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นย้อนกลับ เพราะการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถกระทำได้ด้วยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องร่วมมือกันทั้งภาครัฐและประชาชน และอาจรวมถึงธุรกิจต่าง ๆ ดังนั้น การวิเคราะห์จะพิจารณาว่า สื่อสามารถเป็นเวทีให้แสดงประชาชนได้แสดงความคิดเห็นย้อนกลับได้หรือไม่ อย่างไร

บทบาททั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณว่ามีการแสดงบทบาทดังกล่าวมาน้อยเพียงใด และ จะทำการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ โดยจะนำเนื้อหาของรายการที่นำเสนอมาเปรียบเทียบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์ว่าสิ่งที่สื่อนำมาเสนอ เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวสารผ่านทางวิทยุกระจายเสียง อาจก่อให้เกิดข้อจำกัดบางประการอันเนื่องมาจากธรรมชาติของสื่อ เพราะเป็นสื่อที่ผ่านหู ยากต่อการจดจำ ฟังผ่านแล้วผ่านเลย และเนื่องจากไม่เห็นภาพ ผู้ฟังต้องคิดวาดภาพตามความคิดของแต่ละคน จึงอาจแตกแยกไม่ตรงกัน (สุขสวัสดิ์ ภาษิต , 2534) อีกทั้งยังไม่สามารถให้รายละเอียดมาก ๆ ได้เหมือนสื่อสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงในปัจจุบัน ดำเนินการในรูปของธุรกิจที่มุ่งหวังกำไร รายการวิทยุถูกทำให้เป็นสินค้าชนิดหนึ่ง ซึ่งอิงอยู่กับระบบธุรกิจ มีการนำกลยุทธ์ทางการตลาดต่าง ๆ มาใช้ อาทิ การแบ่งกลุ่มเป้าหมาย (กรีนเวฟ – รายการเพื่อสิ่งแวดล้อม , กรีด เอฟ เอ็ม – สำหรับวัยรุ่นที่ชอบแสดงออก ฯลฯ) ผู้รับสารถูกมองว่าเป็นผู้บริโภคในสายตาของผู้ทำธุรกิจสื่อ และยังคงกลายเป็นสินค้าที่ผู้ทำธุรกิจสื่อเสนอขายให้แก่บริษัทโฆษณาอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเมื่อการผลิตสื่อจำเป็นต้องอิงอยู่กับระบบธุรกิจ จึงอาจส่งผลต่อการแสดงบทบาทด้านการอนุรักษ์ฯได้ ดังเช่น บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา (2537) กล่าวว่า

“ สื่อมวลชนของเรา ผูกติดอยู่กับทุนนิยมอย่างแนบแน่น ชีวิตทางเศรษฐกิจต้องพึ่งพาอาศัยสื่อมวลชนเป็นอย่างมาก นั่นก็คือ การใช้โฆษณาของธุรกิจต่าง ๆ ผ่านสื่อมวลชนเพื่อผลักดันลัทธิบริโภคนิยมให้เคลื่อนไหวไปข้างหน้าเรื่อย ๆ... พลั้งเหล่านี้แหละคือสาเหตุทางโครงสร้างของความเสื่อมโทรมอย่างสมำเสมอของสิ่งแวดล้อม ”

นอกจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจแล้ว ในฐานะสื่อมวลชนแขนงหนึ่งอันเป็นสถาบันย่อยในสังคม สถานีวิทยุแต่ละสถานีย่อมไม่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ได้อย่างอิสระ เพราะแต่ละสถานีต่างก็มีโครงสร้างและนโยบายแตกต่างกันไป ซึ่งโครงสร้างและนโยบายขององค์กรนี้ จะเป็นปัจจัยแวดล้อมสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดกรอบการปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชน และเนื่องจากสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม การปฏิบัติงานจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งอาจเป็นแรง

เสริม หรือ แรงกดดันต่อองค์กร ทำให้นักสื่อสารมวลชน และ องค์กรผู้ผลิตมีอิสระในการปฏิบัติงานในระดับหนึ่ง แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้กรอบในบางระดับ

นอกจากนี้ การแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นยังเป็นข้อกังขาขึ้นอยู่กับระหว่างบทบาทหน้าที่ที่สื่อกำลังกระทำ กับบทบาทหน้าที่ที่สื่อควรจะกระทำในมุมมองของสังคม ดังเช่น ชรรค์ชัย บุนปาน (2537) ซึ่งเป็นสื่อมวลชน มีความเห็นว่า สื่อมวลชนเป็นองค์กรที่มีหน้าที่รองรับสนับสนุนในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพราะเห็นว่ารัฐมีหน้าที่ต้องกระทำให้ประชาชนอยู่แล้ว รวมถึงการวิจัยของสุชาติ มิตรรามัญ(2538) เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนิตยสารสารคดี พบว่า นิตยสารสารคดีได้แสดงบทบาทหน้าที่เป็นผู้ให้การศึกษา ให้ความรู้ความเข้าใจเท่านั้น , ในขณะที่มุมมองของสังคมผ่านทางนักวิชาการ และ นักปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์ ต่างคาดหวังให้สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นกลไกสาธารณะในการเฝ้ามองและระแวดระวังต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม (กาญจนา แก้วเทพ , 2534) หรือเป็นแกนกลางในการปฏิบัติการทางสังคม โดยเฉพาะเมื่อมีประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมใหญ่ ๆ เกิดขึ้น (โสภณ สุภาพงษ์ , 2533)

เดนิส แมคเคลล กล่าวว่าเป็นการยากที่จะบอกว่า สื่อมวลชนกำลังทำหรือจะทำอะไรให้เกิดผลต่อสังคม เพราะกระบวนการสื่อสารมีหลายมิติ หลายปัจจัย และต้องใช้เวลายาวนานจึงจะพิสูจน์ได้ว่า การสื่อสารอะไร ก่อให้เกิดผลอะไรต่อสังคม บทบาทหน้าที่อาจจะเป็นอดีตกาล ปัจจุบันกาล หรือ อนาคตกาลก็ได้ แต่บทบาทหน้าที่มิใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงอย่างนั้น บทบาทหน้าที่ซึ่งเป็นแค่เพียงความประสงค์ที่จะให้สื่อมวลชนทำอย่างนั้น อย่างนี้ ตามเหตุผลอ้างอิงทางวิชาการหรือทางการเมืองเท่านั้น (อ่างในสมควร กวียะ , 2539) แมคเคลลจึงเน้นบทบาทหน้าที่ในแง่ความประสงค์ที่จะให้เป็นไปจึงเป็นการมองในเชิงความเป็นไปได้ในอุดมการณ์

ในทฤษฎีของผู้วิจัย เนื่องจากสื่อวิทยุท้องถิ่นมีศักยภาพสูงในการเข้าถึงผู้รับสาร อีกทั้งด้วยธรรมชาติของสื่อที่ถึงแม้จะไม่สามารถเห็นภาพได้ แต่ก็ยังเป็นสื่อที่สามารถมาบอกรายละเอียด ๆ ได้ ช่วยต่อยอดได้เป็นอย่างดี ดังนั้นวิทยุท้องถิ่นจึงควรแสดงบทบาทหน้าที่

ที่ในเรื่องสิ่งแวดล้อมได้มากกว่า และลึกซึ้งกว่าสื่อท้องถิ่นประเภทอื่น เพราะสิ่งแวดล้อมในจังหวัดชลบุรีขณะนี้ อาจเรียกได้ว่ากำลังอยู่ในภาวะวิกฤต การที่สื่อจะทำหน้าที่เพียงบอกกล่าวแล้วแจ้งว่า เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นตรงไหน ไม่เพียงพออีกต่อไป สื่อควรจะแสดงบทบาทในการปลุกจิตสำนึก ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และเพื่อให้จิตสำนึกที่สื่อพยายามปลุกเร้า ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรม สื่อควรแสดงบทบาทในเชิงรุก ด้วยการเป็นผู้นำในการเสนอแนวคิด และวิธีการแก้ไขปัญหา (ถึงแม้จะไม่ได้เป็นผู้ค้นพบวิธีการ แต่สามารถเป็นผู้ค้นคว้าเพื่อนำมาเสนอได้) รวมถึงการเคลื่อนไหวเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ ฯ

บทบาทต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ในแต่ละบทบาทนั้น บางบทบาทมีสถานะเป็นบทบาทพื้นฐานที่สังคมได้ค้นพบ และช่วยกำหนดให้กับสื่ออยู่แล้ว เช่น บทบาทในการให้ข่าวสาร บทบาทในการให้ความรู้ ในขณะที่บางบทบาทเป็นบทบาทที่เคยเกิดขึ้นกับสื่อบางสื่อ ผู้วิจัยจึงต้องการวิเคราะห์ว่า บทบาทนั้น ๆ สื่อวิทยุท้องถิ่นสามารถกระทำได้หรือไม่ และ บทบาทอีกหลาย ๆ บทบาทเป็นบทบาทในเชิง “ อุดมคติ ” ของสังคมที่หวังจะเห็น “ สื่อ ” แสดงบทบาทดังกล่าว ผลการวิจัยที่จะได้รับ จึงน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากปรากฏว่า สื่อวิทยุท้องถิ่น สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ที่เป็น “ อุดมคติ ” ได้ดี นั้นหมายถึงว่า สื่อได้เข้ามามีบทบาทอย่างจริงจังในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ซึ่งมีผลดีอย่างยิ่งต่อสังคมนั้น ๆ และสื่ออื่น ๆ จะได้คำตอบว่า เหตุใดสื่อประเภทนี้ จึงทำได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตัวเองต่อไป

แต่ถ้าหากผลการวิจัยปรากฏว่า สื่อสามารถแสดงได้เพียงบทบาทหน้าที่พื้นฐานเท่านั้น สังคมก็จะได้ตระหนักว่า ในสภาวะวิกฤติการณ์เช่นนี้ สังคมอาจจะยังไม่สามารถพึ่งพิงสถาบันนี้ได้ ซึ่งนั่นก็แสดงให้เห็นว่า ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ไม่สามารถอาศัยสื่อเป็นแกนนำหลักแห่งหนึ่งในการช่วยแก้ไข ทั้ง ๆ ที่มีศักยภาพตามธรรมชาติอยู่แล้ว ทำให้สังคมอาจต้องมองหาสถาบันอื่น แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยจะสามารถบอกได้ถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ที่สกัดกั้นมิให้สื่อแสดงบทบาทต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งหากสังคมปรารถนาให้สื่อกระทำ ก็อาจจะต้องเข้ามาช่วยเหลือ เพื่อขจัดปัดเป่า “ อุปสรรค ” ในการแสดงบทบาทหน้าที่ ในขณะที่ตัวสื่อเองก็ต้องพยายามที่

จะปรับตัวเองให้เข้ากับความคาดหวังของสังคมให้ได้ เพื่อพิสูจน์ตัวเองว่า ยังเป็นสถาบันที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่ของสังคม

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นว่าสื่อวิทยุท้องถิ่นมีทั้งศักยภาพ และ ข้อจำกัดในการแสดงบทบาทด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่นได้แสดงบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร โดยศึกษาจากเนื้อหารายการที่น่าสนใจ นอกจากนี้จะได้ศึกษาถึงบทบาทที่สื่อควรจะทำในความคาดหวังของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาทของสถานีวิทยุในท้องถิ่น โดยศึกษาจากมุมมองของผู้ส่งสาร เพราะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งปัจจัยที่จะศึกษา จะพิจารณาทั้งปัจจัยภายในองค์กร เช่น นโยบายในการคัดเลือกข่าวสาร และปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น การสนับสนุนรายการจากภาครัฐกิจ ความสนใจของประชาชน เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสิ่งแวดล้อม และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อวิทยุกระจายเสียงให้มีบทบาทมากขึ้นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นต่อไป

แนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นมาตรการเสริมที่จะช่วยให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ในการบรรลุเป้าหมายนี้ สื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ด้วยการแสดงบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และปลูกฝังจิตสำนึก เพื่อให้ประชาชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรู้วิธีการในการใช้ชีวิตร่วมกับธรรมชาติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ปัญหาวิจัย

1. วิทยุท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรีมีบทบาทหน้าที่ในอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยุท้องถิ่นคาดหวังว่าบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของวิทยุท้องถิ่น ควรจะเป็นอย่างไร
3. ปัจจัยใดบ้างที่ผู้ส่งสารเชื่อว่ามีผลต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ของตน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของวิทยุท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของวิทยุท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่เป็นความคาดหวังในมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยุท้องถิ่นได้แก่ ตัวแทนรัฐ กลุ่มผู้รณรงค์ กลุ่มผู้สร้างปัญหาหลัก กลุ่มผู้สร้างปัญหารอง และ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ของวิทยุท้องถิ่น ในมุมมองของผู้ส่งสาร

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะรายการภาคภาษาไทยเท่านั้น
2. ศึกษาเฉพาะรายการที่มีการผลิต / ส่งกระจายเสียงโดยตรงจากสถานีวิทยุท้องถิ่น ที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงรายการที่ถ่ายทอดจากส่วนกลาง
3. สำหรับสถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เมืองพัทยา จะศึกษาเฉพาะรายการที่ผลิตโดยบริษัท วี ซี สปอต โปรดักชั่น ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานเท่านั้น

นิยามศัพท์

1. บทบาทหน้าที่ หมายถึง การกระทำของวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นในการนำเสนอข่าวสาร เนื้อหา และกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งบทบาทที่นำมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ได้แก่

1.1 กลุ่มที่ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์การแสดงบทบาทแบบ Journalistic ซึ่งมี 2 บทบาทคือ

บทบาทในการนำเสนอข่าวสาร เป็นการนำเสนอเหตุการณ์, สถานการณ์, ความเป็นไปทางเทคโนโลยี, กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความเป็นไปในด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่าง ๆ

บทบาทในการเฝ้าระวัง เป็นการนำเสนอเหตุการณ์, สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชลบุรี โดยลักษณะการนำเสนอจะเป็นการหยิบยกเรื่องราวที่เป็น หรือ อาจจะเป็นปัญหาบอกเล่าให้คนในท้องถิ่นทราบ เพื่อหาทางป้องกัน และ แก้ไข เช่น ปัญหาหนี้เสียที่ชายหาดพัทยา รวมถึงการติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้มีอำนาจหน้าที่

1.2 กลุ่มที่ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ด้วยแนวคิด Knowledge Attitude Practice (KAP) ได้แก่

บทบาทในการให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ เป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง และรายละเอียดของเรื่องราวให้ผู้ฟังได้รับความสามารถในการจำ และ รำลึกถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ถูกต้อง อาทิ สาเหตุของปรากฏการณ์เรือนกระจก

บทบาทในการสร้างจิตสำนึก เป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดความเต็มใจที่จะรับเนื้อหาที่นำเสนอ เกิดการยอมรับที่จะสังเกตถึงปรากฏการณ์ และ เต็มใจรับสิ่งนั้น เช่น การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคน , ถ้าไม่ประหยัดน้ำในวันนี้ ต่อไปภายหน้าจะไม่มีน้ำใช้

บทบาทในการให้แนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการ กฎเกณฑ์ วิธีดำเนินการต่าง ๆ เพื่อมุ่งให้ผู้ฟังสามารถแก้ปัญหาใหม่ได้ เช่น การแนะนำวิธีการแยกขยะ

1.3 การวิเคราะห์ด้วยแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างสื่อ กับ สังคม

บทบาทในการให้ความสนับสนุนร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น เป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามที่ได้รับคำร้องขอจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การเชิญชวนเข้าร่วมปลูกป่าตามโครงการของกองทัพเรือ

บทบาทในการให้สถานภาพ เป็นเนื้อหาที่ให้การยกย่อง ชื่นชม ความคิด หรือ กิจกรรมใด ๆ ของบุคคล หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีผล หรือ น่าจะมีผลให้สิ่งแวดล้อมมีสภาพที่ดีขึ้น เช่น การยกย่องระบบบำบัดน้ำเสียของโรงแรมในพัทยา เป็นต้น

บทบาทในการเป็นผู้นำสังคมในการเสนอแนวคิด และวิธีการแก้ไขปัญหา เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เสนอแนวทาง และ ขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายบางประการ บทบาทนี้จะแตกต่างจากบทบาทในการให้แนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ในลักษณะประการสำคัญ คือ การให้แนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นเพียงการให้คำแนะนำให้สามารถปฏิบัติได้ในระดับปัจเจกบุคคล แต่บทบาทนี้จะเป็นการเสนอแนวคิดเพื่อแก้ไขปัญหาในภาพรวมในระดับองค์กร ท้องถิ่น หรือ ระดับสังคม เช่น การแก้ไขปัญหายะลันเมืองพัทยา ควรจะแก้ไขด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการจัดเก็บ เป็นต้น

บทบาทในการเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวเพื่อการอนุรักษ์ เป็นเนื้อหาที่แสดงถึงการเป็นผู้นำ เป็นผู้ริเริ่ม หรือ เป็นแกนกลางในการกระทำกิจกรรมใด ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การระดมความช่วยเหลือในกรณีเกิดคราบน้ำมันบริเวณชายฝั่ง การจัด หรือ เข้าร่วมโครงการเพื่อสิ่งแวดล้อม

1.4 กลุ่มการวิเคราะห์แบบการเป็นเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นย้อนกลับ เป็นการแสดงบทบาทในลักษณะที่เป็นสื่อกลางรับเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่ง

แวดล้อมจากผู้ฟัง แล้วนำมาออกอากาศ เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ ซึ่งอาจจะกระทำได้ทั้งนักจัดรายการเป็นผู้รับเรื่องราวไว้แล้วนำมาออกอากาศเอง หรือ ให้ประชาชนพูดออกอากาศเอง

2. **วิทยุท้องถิ่น** หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี ที่ส่งกระจายเสียงออกอากาศในระบบเอ็ฟ เอ็ม จำนวน 2 สถานี คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี ส่งกระจายเสียงด้วยความถี่ FM 99.75 เม็กกะเฮิรต์ และ สถานีวิทยุ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท) พัทยา ส่งกระจายเสียงด้วยความถี่ FM 107.75 เม็กกะเฮิรต์

3. **การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม** หมายถึง การเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุง และใช้อย่างสมเหตุสมผลให้เกิดประโยชน์ต่อมวลชนมากที่สุด ให้มีการสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และมีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงกัน

4. **ผู้ส่งสาร** หมายถึง บุคลากรที่ทำงานอยู่ในองค์กรวิทยุท้องถิ่น อาทิ หัวหน้าสถานี นักจัดรายการ ผู้ผลิตรายการ เป็นต้น

5. **ตัวแทนรัฐ** หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

6. **ผู้รณรงค์** หมายถึง บุคคล / หน่วยงานที่ใช้สื่อมวลชนเป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ข่าวสารของหน่วยงาน อาทิ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ นักกิจกรรม องค์กรเอกชนเพื่อสิ่งแวดล้อม

7. **ผู้รับสาร** หมายถึง ผู้ฟังรายการวิทยุท้องถิ่น ซึ่งอาศัยในเขตจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในฐานะ ผู้สร้างปัญหาหลัก ผู้สร้างปัญหารอง และผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหา

8. **เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไป** หมายถึง เนื้อหาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เฉพาะเจาะจงถึงจังหวัดชลบุรี

9. เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น หมายถึง เนื้อหาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เฉพาะเจาะจงถึงจังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่กำลังดำเนินอยู่ของวิทยุท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบถึงความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องกับวิทยุท้องถิ่นต่อการแสดงบทบาทของวิทยุท้องถิ่นในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของท้องถิ่น
3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อวิทยุท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม
4. สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อวิทยุท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน และสามารถเป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อวิทยุท้องถิ่นในชุมชนอื่นต่อไป